

Οι θυσίες των Κυπρίων αγωνιστών στον απελευθερωτικό αγώνα της Ελλάδας (Γεώργιος Μιχαλακόπουλος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=155226>]

Επίσης, ο Γιάννης Πασαπόρτης από την Κοίλη της Πάφου πολέμησε στην πολιορκία και στην έξοδο του Μεσολογγίου. Γύρισε μετά τη λήξη του Αγώνα στην Κύπρο, περήφανος για το ελληνικό του διαβατήριο, που του χάρισε και το επώνυμο «Πασαπόρτης». Ο Χριστόδουλος Κοκκινόφτας από την Τσάδα της Πάφου πολέμησε στην πολιορκία του Μεσολογγίου. Συγχωριανός του Κοκκινόφτα ήταν ο Χριστόδουλος Μακρής που έλαβε μέρος σε πολλές μάχες της Επανάστασης και γύρισε στην Κύπρο τιμημένος, μετά την ίδρυση του ελληνικού Κράτους. Ανάλογη πορεία είχαν ο Μάρκος Ιερώνυμος από το Όμοδος, ο Φραγκίσκος Αντωνίου από την

Αθηνένου, ο Θεοχάρης Τρίψιμος από τη Σωτήρα Αμμοχώστου, ο Χαράλαμπος Φράγκος από την Καλαβασό και ο Χριστοφής Αυξέντη από τα Πέρα[4].

Ο Κωνσταντίνος Κυπριώτης υπηρέτησε στο πυρπολικό του Κωνσταντίνου Κανάρη και πνίγηκε κατά τη διάρκεια μιας ναυτικής επιχείρησης. Στο πυρπολικό του Κανάρη υπηρέτησε και ο γιος του Κυπρίου αυτού αγωνιστή, ο Γεώργιος Κωνσταντίνου Κυπριώτης, ο οποίος έπεσε και αυτός κατά τη διάρκεια άλλης αποστολής.

«Ο Κανάρης στην Κύπρο το 1821», Γ. Μαυρογένης. Υπάρχει ισχυρή και σταθερή τοπική παράδοση σύμφωνα με την οποία ο Κωσταντής Κανάρης τον Ιούνιο του 1821 ελλιμενίστηκε στις βόρειες ακτές της Κύπρου (Ασπρόβρυση Λαπήθου) όπου γέμισε τα καράβια του με προμήθειες και δεκάδες εθελοντές.

Ο Θεοχάρης Χατζηηλίας, καταγόμενος από την Λάπηθον, την «ιμερόεσσαν», πολέμησε σε διάφορες μάχες και αργότερα έγινε αξιωματικός στον τακτικό ελληνικό Στρατό. Είναι ο παππούς του ποιητή Ναπολέοντα Λαπαθιώτη[4].

Ο Ιωάννης Σταυριανός (1804 – 1887) από το χωριό Λόφου της Λεμεσού είναι ο μόνος Κύπριος αγωνιστής που μας άφησε απομνημονεύματα. Έγραψε την «Πραγματεία των περιπετειών του βίου μου», στην οποία εξιστορεί τη συμμετοχή του στην επανάσταση. Συγκλονιστικό είναι το απόσπασμα στο οποίο ο Σταυριανός αναφέρει λεπτομέρειες από τη στιγμή που δολοφονείται (από αδελφοκτόνο χέρι;) «του Γένους το καμάρι, της Καλογριάς ο Γιος», ο Γεώργιος Καραϊσκάκης[4].

Επιπλέον, ο ιεράρχης Φιλόθεος Χατζής που καταγόταν από τη Λευκωσία, υπήρξε

για 25 χρόνια Επίσκοπος Δημητσάνας και ενίσχυσε συστηματικά την εκπαίδευση στην περιοχή και ιδιαίτερα στις περίφημες σχολές της Δημητσάνας, της Στεμνίτσας και της Βυτίνας. Παράλληλα, μύησε στη Φιλική Εταιρεία τον ντόπιο πληθυσμό. Κατόπιν, φυλακίσθηκε στην Αρκαδική πρωτεύουσα μαζί με λοιπούς κληρικούς και προύχοντες. Υπέφερε τα πάνδεινα και πέθανε στη φυλακή στις 10 Σεπτεμβρίου 1821, λίγο πριν ο Κολοκοτρώνης απελευθερώσει την πόλη. Σχεδόν την ίδια περίοδο, στην Κύπρο ο Κιουτσούκ Μεχμέτ, χρησιμοποιώντας παρόμοια προσχήματα και μεθοδεύσεις με τους εν Τριπόλει ομολόγους του, συγκέντρωσε στη Λευκωσία ιεράρχες και προκρίτους και τους φυλάκισε. Με συνοπτικές διαδικασίες τους καταδίκασε και τους εξετέλεσε. Απαγχόνισε τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κυπριανό και αποκεφάλισε τους Μητροπολίτες Πάφου, Κιτίου και Κυρηνείας. Ακολούθησαν, εκτεταμένες σφαγές και λεηλασίες στο νησί. Το ημερολόγιο σημάδευε (και τότε) τον τραγικό μήνα Ιούλιο του 1821[3,4].

Έτσι, βάφτηκε με Κυπριακό αίμα η άκρη του γιαλού κι η μέση του πελάου. Όσπου, τα δάκρυα από τη Λευκωσία θαλασσοφίλησαν το Κάβο Μελανιός στη Χίο, την Κάσο και το Αϊβαλί. Οι οιμωγές έγιναν ένα με την εύλαλη σιωπή της Ψαριανής ολόμαυρης ράχης, υφαίνοντας το χωρο-ιστορικό συνεχές Ελλάδας και Κύπρου. Στο εθνικό συλλογικό ασυνείδητο χαραχτηκε ανεξίτηλα και πάλι ο κοινός πόνος και πόθος της Λευτεριάς.

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός δεν αλλαξοπίστησε και απαγχονίστηκε από τους Οθωμανούς. Στο ποίημα του Βασίλη Μιχαηλίδη «9η Ιουλίου 1821» ο εθνομάρτυρας Ιεράρχης δίνει στους τούρκους δήμιους την ακόλουθη ιστορική απάντηση: «*Η Ρωμιοσύνη εν φυλή συνόττziαιρη του κόσμου, κανένas δεν εβρέθηκεν για να την ιξηλείψη, κανένas, γιατί σιέπει την που τάψη ο Θεός μου. Η Ρωμιοσύνη εν να χαθή, όντας ο κόσμος λείψη!*» (συνόττziαιρη = σύγχρονη, ιξηλείψη = εξαλείψη, σιέπει = σκέπει – προστατεύει)

Κατά συνέπεια, η ευπρόσωπη κυπριακή παρουσία στον εν Ελλάδι Αγώνα, οι σφαγές και οι δηώσεις στο ίδιο το νησί, ενέταξαν την Κύπρο στην επαναστατική περίμετρο και την έθεσαν εντός των συνόρων του αναγεννημένου έθνους, εν αναμονή και της συμπερίληψής της στο Κράτος – απότοκο της Επανάστασης[4].

Σε πολιτικό – διπλωματικό επίπεδο, οι Κύπριοι είχαν εναποθέσει τις ελπίδες τους στον Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος -εκ μητρός- καταγόταν από την κυπριακή οικογένεια Γονέμη που είχε μεταναστεύσει στα Επτάνησα. Ο Κυβερνήτης τον Οκτώβριο του 1827, αμέσως μετά την ναυμαχία του Ναυαρίνου, θα απαντήσει[1]

γραφτώς στον Άγγλο διπλωμάτη Wilmot – Horton, που ως εκπρόσωπος του Foreign Office τον ρώτησε «τι νοητέον σήμερον Ελλάδα;»:

«Το Ελληνικόν Γένος αποτελούσι πάντες οι άνθρωποι, οίτινες από της αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως δεν επαύσαντο πρεσβεύοντες την ορθόδοξον θρησκείαν, λαλούντες την γλώσσαν των πατέρων αυτών και έμειναν υπό την πνευματικήν και κοσμικήν δικαιοδοσίαν της Εκκλησίας αυτών, οιανδήποτε χώραν της Τουρκίας και αν κατώκουν.»

Σε επόμενη ερώτηση του Άγγλου διπλωμάτη: «Ποία όρια εκτάσεως χωρογραφικής αξιοί η Ελλάς;», ο Καποδίστριας απάντησε[1]:

«Τα όρια ταύτα από του 1821 καθορίζονται υπό του αίματος του εκχυθέντος εις τα σφαγεία των Κυδωνιών, της Κύπρου, της Χίου, της Κρήτης, των Ψαρών και του Μεσολογγίου και εις τους πολλούς κατά γην και κατά θάλασσα αγώνας, δια των οποίων εδοξάσθη το ανδρείον τούτο έθνος. Από των γεγονότων τούτων των δεσποζόντων της ιστορίας της Ελλάδος και χαρακτηριζόντων τον αγώνα, τον οποίον υφίσταται από επτά ετών, ως απ' αφετηρίας ορμώμενος, έκαστος θα νοήση ευκόλως, ότι ουχί φιλοδοξία ουδέ φιλοκτημοσύνη, αλλά καθήκον ιερόν άμα και όσιον υποχρεοί τους Έλληνας να περιορίσουν ως δυνατόν ολιγώτερον τα όρια ταύτα».

Δυστυχώς, τα αιτήματα του λαού της μαρτυρικής Μεγαλονήσου δεν ικανοποιήθηκαν. Η Κύπρος δεν απελευθερώθηκε. Απλά, άλλαξε χέρια το 1878 περνώντας αιφνιδίως από την Οθωμανική στην Βρετανική Αυτοκρατορία. Έκτοτε, ο Κυπριακός ελληνισμός συνέδραμε ποικιλοτρόπως σε κάθε αλυτρωτική προσπάθεια του Εθνικού Κέντρου επιδιώκοντας να προσαρτηθεί σε αυτό. Κύπριοι εθελοντές ήταν παρόντες στον «ατυχή» πόλεμο του 1897, στο Μακεδονικό Αγώνα, στους Βαλκανικούς Πολέμους (1912-13), στη Μικρασιατική Εκστρατεία (1922), στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Έτσι, το Κυπριακό ενωτικό κίνημα αποδείχθηκε το μακροβιότερο και μαζικότερο της νεότερης ελληνικής Ιστορίας, παρουσιάζοντας αξιοθαύμαστη «αυτοσυνέπεια». Η κορύφωση αυτού του ενωτικού νόστου ήρθε με το έπος της ΕΟΚΑ και τον όμορφο αγώνα του 1955-59.

Προτομή του Κύπριου εθελοντή Ιωάννη Σταυριανού (1804 - 1887) στη γενέτειρά του, το χωριό Λόφου της επαρχίας Λεμεσού
(argolikivivliothiki.gr)

Τέλος, είναι σίγουρο ότι κατά την πολυαίωνη Ιστορία της Νήσου του Ευαγόρα υπήρξε πλήθος ανωνύμων, ηρωικώς πεσόντων «εν τοις Ιεροίς του Γένους ημών Αγώσι». Σε αυτούς τους σιωπηλούς και αφανείς πρωτομάστορες της Ελευθερίας και της «ακριβής Άνοιξης» αφιερώνεται η όλη ταπεινή προσπάθειά μας, πάντοτε αφουγκραζόμενοι τον διαχρονικό προβληματισμό του Γεωργίου Στρατήγη...

«είχες αστέρια ολόλαμπρα στον ουρανό σου κι άλλα,
μα εκείνα που δεν έλαμψαν ήσαν τα πιο μεγάλα».

Πηγές:

1. «Η Κύπρος εις τον αγώνα του 1821», Ε.Γ. Πρωτοψάλτης, Αθήνα, 1971
2. «Οι Κύπριοι εθελοντές στους εθνικούς αγώνες. Οι Κύπριοι στην

επανάσταση του 1821», Γιάννης Σπανός, Ιωνικές Εκδόσεις, 2008

3. «Η συμβολή της Κύπρου εις την Επανάσταση του εικοσιένα», Άγγελος Παπακώστας, περιοδικό «Νέα Εστία», Σεπτέμβριος 1955, τεύχη 676-677 (www.ekebi.gr)

4. «Η συμβολή της Κύπρου στην Επανάσταση του 1821», Γ. Γιωργής, περιοδικό Πανεπιστημίου Κύπρου «Περγαμηνή», Λευκωσία, 2010 (www.ucy.ac.cy)

5. «Απομνημονεύματα των κατά το 1821 εν τη νήσω Κύπρω τραγικών σκηνών», Γ. Κηπιάδης, Αλεξάνδρεια, 1888 (anemi.lib.uoc.gr)

6. «Δοκίμιον ιστορικόν περί της Ελληνικής Επαναστάσεως», Ιωάννης Φιλήμων, Αθήναι, 1859 (anemi.lib.uoc.gr)

7. «Ο Μορφίτης Αβραάμ» (εφημερίδα «Κάιρο», Αίγυπτος 1874), περιοδικό «μικροφιλολογικά» (τετράδια, τ. 17, 2015), επιμέλεια Π. Παπαπολυβίου

8. «Οι Τρεις Ιεράρχαι», περιοδικό, τεύχος Ιαν. - Μάρτ. 2015

9. «Κύπριοι εθελοντές στην επανάσταση του 1821», Π. Παπαπολυβίου, ΠΟΛΙΤΗΣ - ΧΡΟΝΙΚΟ, τ. 57, 22/03/2009

10. «Ναυτική Ελλάς», τ. 1001 (03/2017)